

Opas rasismia kohdanneen tueksi

Polkuja rassististen tilanteiden
selvittämiseen

ROVALA-OPISTO
Koulutuspalvelut

MONINET
Monikulttuurinen työ

Punainen Risti

Lapin piiri

Multicultural Men's Club

Mister's RY

HANKE HYVIEN
VÄESTÖSUHTEIDEN
EDISTÄMISEKSI

Euroopan unionin
rahoittama

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Työryhmä

- YHDESSÄ ERI ALOJEN
AMMATTILAISTEN KANSSA

**ROVALAN
SETLEMENTTI
RY**

Rovala-Opisto ja MoniNet

**SUOMEN
PUNAINEN
RISTI**

Lapin piiri

MISTER' S RY

HYVÄT VÄESTÖSUHTEET

**-mistä kaikki lähti
liikkeelle**

Step 1

Lapin Etnon alueen
toimintasuunnitelma
rasismin torjumiseksi ja
hyvien väestösuhteiden
edistämiseksi keväällä 2024

Step 2

Työryhmän muodostuminen
Mitä haluamme toteuttaa?
Tavoite?

Step 3

Työpaja 21.11.2024, johon
kutsuttuna eri toimijoita
Lapista mm. poliisi, kunta,
järjestöjä ja hankkeita

- Osallistujat Rovaniemeltä ja Meri-Lapista
- Rasismin käsitteen määrittely
- Missä ja miten rasismia ilmenee
- Mistä voi saada tukea ja apua, miten toimia

Missä rasismia voi tapahtua?

Asiointi- ja palvelutilanteissa

Julkisissa tiloissa

Somessa, viihteessä ja pelimaailmassa

Poliittisen päätöksenteon ja julkisen keskustelun yhteydessä

Oppilaitoksissa

Työpaikoilla

Harrastuksissa ja vapaa-ajan toiminnassa

Opas rasismia kohtanneen tueksi alkaa muodostua - tavoitteista

- Työpajasta saadun tiedon koonti ja analysointi
- Oppaasta haluttiin selkeää, selkokielineä ja polkumainen
- Rasismin kokemisen sanoittaminen (ei leimaavaa sanastoa)
- Kuvitus
- Opas kaikille, jotka itse kohtaavat, ovat todistamassa tai joille tullaan kertomaan rasistisesta kokemuksesta
- Haasteena nimikkeiden, toimijoiden muutokset
- Netistä löytyy valtavasti tietoa. Oppaassa tavoitteena koota tieto pääpiirteittäin yksiin kansiin

Kokemuksia

**Prosessien
selkiytyminen**

**Yhteistyö
kantaa
hedelmää**

**Onko
organisaatioissa
huomioitu
toimintamallit?**

**Graafinen
suunnitelu ja
taitto - Aino
Kännö**

Simppeliä? EI!

Opas rasismia kohdanneen tueksi

Apua ja tukea rasismin
tunnistamiseen

Rasismin lyhyt määritelmä

Rasismi käsitteenä tarkoittaa oletetun ihmisryhmän arvottamista esimerkiksi etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella alempi-arvoiseksi kuin muut ihmisryhmät. Rasismiin kuuluu usein se, että omaa ryhmää pidetään parempana kuin toisten ryhmiä.

Lähteet:

Mitä rasismi on? Verkko-osoite: <https://www.punainenristi.fi/tyomme/rasisminvastainen-toiminta/mita-rasismi-on/>

Antirasistinen sanasto. Verkko-osoite: <https://yhdenvertaisuus.fi/sanasto>

Apua ja tukea rasismin
tunnistamiseen:

Lisätietoa rasismin eri
muodoista:

Opas rasismia kohdanneen tueksi

Missä rasismia voi tapahtua?

Missä rasismia voi tapahtua?

Asiointi- ja palvelutilanteissa

Julkisissa tiloissa

Somessa, viihteessä ja pelimaailmassa

Poliittisen päätöksenteon ja julkisen keskustelun yhteydessä

Oppilaitoksissa

Työpaikoilla

Harrastuksissa ja vapaa-ajan toiminnassa

Opas rasismia kohtanneen tueksi

Polut

Työpaikka

Lähteet: Aluehallintovirasto (2024). Verkkojulkaisun osoite:
<https://avi.fi/asioi/henkiloasiakas/valvonta-ja-kantelut/tyosuojelu>

Työsuojelu (2024). Verkkojulkaisun osoite:
<https://tyosuojelu.fi/tyoolot/epaasiallinen-kohtelu>

Ammattiliitto Pro (2024). Verkkojulkaisun osoite:
<https://proliitto.fi/fi/tyoelamatietoa/hairinta-ja-epaasiallinen-kohtelu#8f01b959>

1

Pyydä henkilöä lopettamaan.

Jos joku kohtelee sinua epäasiallisesti, kerro hänelle, miten hän toimii väärin ja pyydä häntä lopettamaan.

2

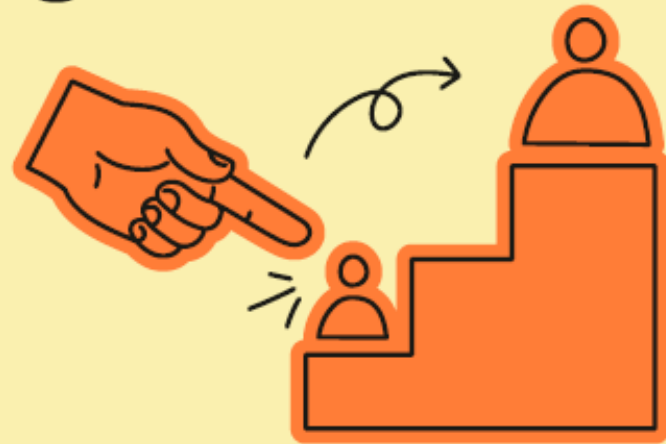
Säilytä todisteet.

Jos sinulla on todisteita tapahtumista, ota ne talteen. Esimerkiksi sähköpostit tai viestit. Kirjaa ylös tapahtumat ja ajankohdat.

Opas rasismia kohdanneen tueksi

Polut

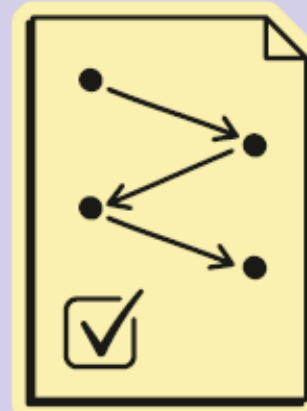
3

Ilmoita esihenkilölle.

Jos käyttäytyminen ei muutu, ota yhteyttä esihenkilöön. Jos esihenkilö käyttäytyy väärin, ota yhteyttä hänen esihenkilöönsä.

4

Selvitä työpaikan toimintamalli.

Selvitä onko työpaikalla ohje tai toimintamalli epäasialliseen kohteluun tai häirintään puuttumiseen.

5

Hae tukea tilanteen käsittelyyn.

- Voit kysyä apua työpaikan luottamushenkilöltä, työsuojeluvaltuutetulta tai työterveyshuollolta.
- Jos olet jäsen, voit kysyä neuvoa ammattiliitostasi.
- Voit ottaa yhteyttä myös esimerkiksi tasa-arvovaltuutettuun, yhdenvertaisuusvaltuutettuun tai Aluehallintovirastoon (AVI).

6

Seuraa, eteneekö asiasi käsittely työpaikalla.

Tarvittaessa saat lisää ohjeita työsuojeluviranomaisen puhelinneuvonnasta.

7

Ota tarvittaessa yhteyttä poliisiin.

Rikosasiasta voit tehdä poliisille rikosilmoituksen. Tarvittaessa rikosuhripäivystys auttaa asian eteenpäin viemisessä.

Opas rasismia kohdanneen tueksi

Muut toimijat

Tasa-arvovaltuutettu

Aluehallintovirasto (AVI)

Yhdenvertaisuus- ja tasa-
arvolautakunta

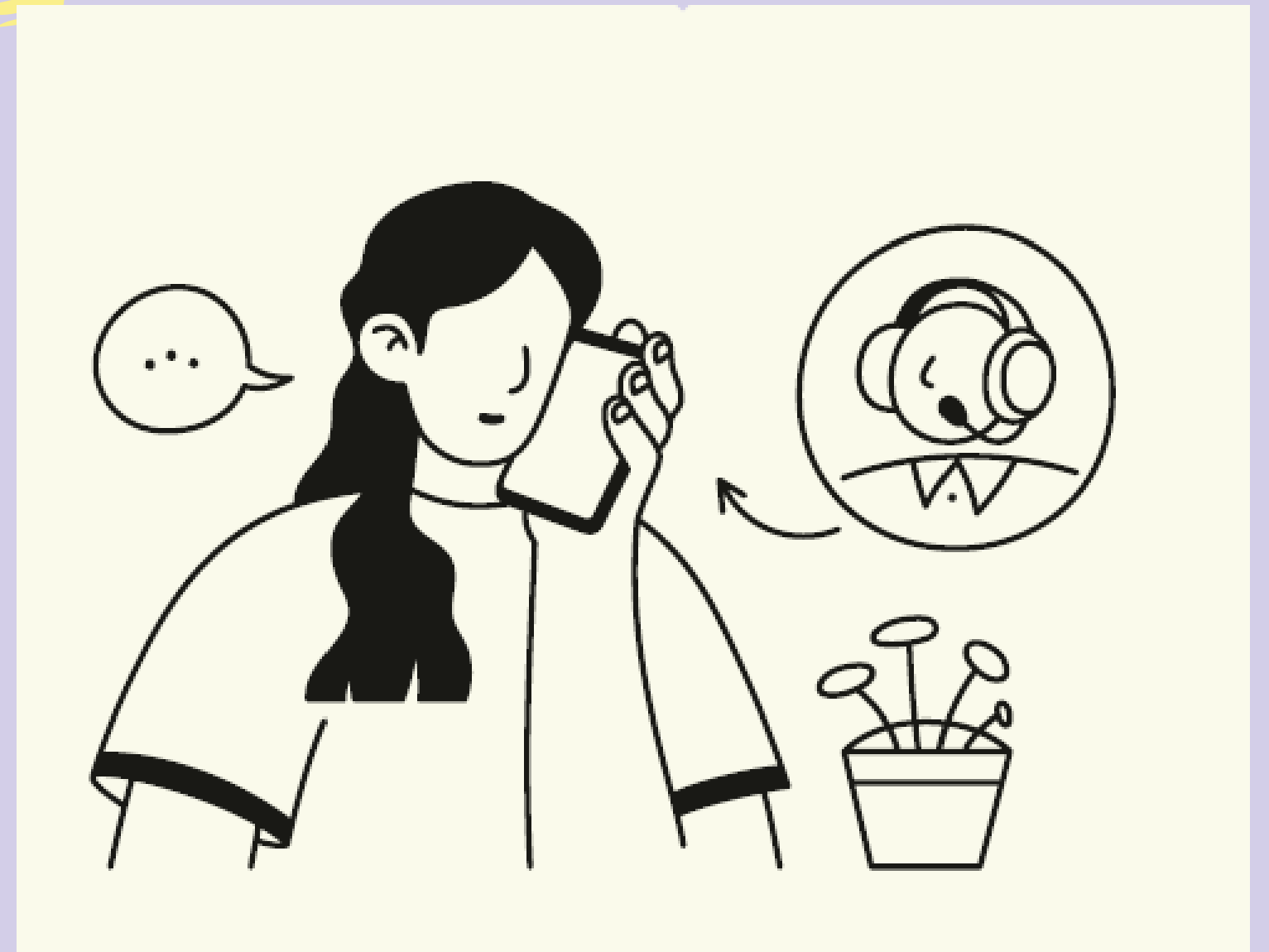
Potilasasiavastaava

Sosiaaliasiavastaava

Asumisen rahoitus- ja
kehittämiskeskus (ARA, lakkautettu
helmikuussa 2025, nyk. Valtion tukeman
asuntorakentamisen keskus VARKE)

Vakuutus- ja rahoitusneuvonta

Selvityksen pyytäminen itse toimijalta

Opas rasismia kohdanneen tueksi

Hyödyllisiä linkkejä

Hyödyllisiä linkkejä

Rasisminvastainen toiminta:

Punainen Risti: Rasisminvastainen toiminta. Verkko-osoite: <https://www.punainenristi.fi/tyomme/rasisminvastainen-toiminta/>

Mikä on rasistinen rikos?

RIKUteema: Rasistiset rikokset. Verkko-osoite: <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/rikuteema/rasistiset-rikokset/>

Tee rikosilmoitus poliisille:

Poliisi: Rikosasiat. Verkko-osoite: <https://asiointi.poliisi.fi/yksityis/rikos>

Ota yhteyttä yhdenvertaisuusvaltuutettuun:

Yhdenvertaisuusvaltuutettu: Asiakaspalvelu. Verkko-osoite: <https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/asiakaspalvelu>

Tietoa viharikoksista: <https://poliisi.fi/viharikokset>

Verkkokoulutus antirasismista ammattilaisille:

<https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/verkkokoulutus-antirasismista-ammattilaisille>

Juristi vastaa: Minkälainen yksilöön kohdistuva rasistinen teko on Suomessa rikosoikeudellisesti tuomittava?

<https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/rikuteema/rasistiset-rikokset/juristi-vastaa/>

Malli, jota voit hyödyntää oman vapaa-ajan yhteisösi tai harrastusseuran menettelyoppaan laatimisessa: https://www.sivista.fi/wp-content/uploads/2018/11/Malli_menettelytapaohjeiksi_syrjinta_ja_hairintatapauksissa_.pdf

Opas rasismia kohtanneen tueksi

Kieliversiot

- [Arabia](#)
- [Englanti](#)
- [Ruotsi](#)
- [Somali](#)
- [Swahili](#)

Mistä opas löytyy?

ROVALA.FI

SUOMEN PUNAINEN
RISTI

UUDENMAAN ELY-
KESKUS/HYVÄT
VÄESTÖSUHTEET-
HANKE

TOIMIPISTEET